

Lietuvos meno kūrėjų asociacija

Ataskaita už 2005 metus

2014-01-02

DAR DEŠIMT LMKA MĖNESIŲ LMKA prezidento Kornelijaus Platelio pranešimas ataskaitinėje konferencijoje Vilnius, 2006-04-04 LMKA prezidentu buvau išrinktas LMKA konferencijos 2005 gegužės 31 d., tad kalbėsiu apie 10 mėnesių laikotarpį nuo tos datos. Toje pačioje konferencijoje buvo patvirtinta ir naujoji LMKA taryba: Vytautas Jurgis Dičius, Vaclovas Krutinis, Jonas Liniauskas, Gytis Lukšas, Algis Matulionis, Remigijus Merkelys, Jonas Rudzinskas, Danguolė Skarbalienė, Antanas Sutkus ir Rimvydas Žigaitis. Taryba pradėjo darbą tą pačią dieną, po konferencijos vykusiam posėdyje LMKA vice-prezidentu išrinkdama Vaclova Krutinį ir patvirtindama prezidento ir vice-prezidento atlyginimus – tokius kaip buvo iki šiol. Per dvi savaites nuo išrinkimo taryba buvo užregistruota Juridinių asmenų registre. Iš viso per ataskaitinį laikotarpį būta 7 Tarybos posėdžių. Štai svarbiausi sprendimai: Birželio 8 d. Taryba pasiūlė Kultūros ir meno tarybos narius: Valentiną Antanavičių, Vaidą Jauniškį, Joną Liniauską, Aleksandrą Macijauską, Remigijų Merkeli, Kornelijų Platelį, Joną Rudzinską. Gruodžio 28 d. Lietuvos meno kūrėjų asociacijos 2005 metų premija už išskirtinius profesionalaus meno kūrinius, paskelbtus per pastaruosius dvejus metus, paskirta kompozitoriui Onutei Narbutaitei. Sausio 25 d. Taryba sutiko su Vilniaus savivaldybės siūlymu, LMKA tapti vienu iš viešosios įstaigos „Vilnius – Europos kultūros sostinė“ steigėjų. Tačiau tolesnėse Kultūros ministerijos ir Vilniaus savivaldybės derybose šalims sutarus dėl dviejų steigėjų, 2006-02-27 pasirašiau raštą, kad mes sutinkame dalyvauti Vyriausybėje „Vilnius – Europos kultūros sostinė 2009“ komisijoje, į ją deleguoti savo atstovą. Kovo 7 d. Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos apdovanojimams už kūrybinę veiklą gauti pasiūlyti šie kandidatai:

1. Arūnas Matelis, režisierius, už filmą „Prieš parsikrendant į žemę“;
2. Jurga Ivanauskaitė, rašytoja, už dalyvavimą Goteborgo knygų mugėje;
3. Rūta ir Zbignevas Ibelhauptai, pianistai, už koncertinę veiklą.

Dabar smulkiau apie svarbiausius LMKA darbus. Europos menininkų tarybos (European Council of Artists) konferencija ir kasmetinis suvažiavimas buvo pradėtas planuoti dar 2004 metais. Priminsiu, kad šiuo metu EMT vienija 24 nacionalines menininkų organizacijų federacijas, skatina jų bendradarbiavimą, atstovauja Europos menininkus ES struktūrose. Lietuvai šioje taryboje nuo 1995 metų atstovauja Lietuvos meno kūrėjų asociacija – viena EMT steigėjų. Iš pradžių planuota konferenciją ir kongresą rengti Palangoje. Tačiau įvertinę sudėtingą logistiką nutarėme tai daryti Vilniuje. Renginys vyko 2005 m. spalio 7-9 d. Iš viso atvyko 32

dalyviai iš 16 šalių. Vieną dieną trukusios konferencijos tema: „Riba tarp menų ir tikrovės“. Ją vedė poetas Eugenijus Ališanka ir Joachimasis Keltelis iš Vokietijos. Pranešimus perskaitė kompozitorius Šarūnas Nakas, dokumentinių filmų kūrėjas iš Danijos Maksas Kestneris ir Maskvos tarptautinio kino festivalio direktorius Kirilas Razlogovas, vyko gyvos diskusijos apie kintančias menines konvencijas bei blunkančias menų ir tikrovių ribas. Viena konferencijos dalių buvo skirta menininko statuso Europoje klausimams. Visos Europos situaciją apžvelgė Tarptautinės muzikų federacijos prezidentas Johnas Smithas iš Didžiosios Britanijos, Lietuvos patirtį apibendrino LMKA vice prezidentas Vaclovas Krutinis. Po pastarojo pranešimo visi konferencijos dalyviai ir EMT vadovybė paprašė LMKA išversti Lietuvos meno kūrėjų ir jų organizacijų statuso įstatymą į anglų kalbą, kad jis galėtų pasitarnauti pavyzdžiu kitų šalių menininkams. Kongresas vyko kaip visi – veiklos ir finansinės ataskaitos, veiklos planai ir kitų metų biudžeto tvirtinimas. Svarbiausias įvykis tas, kad buvo perrinktas prezidentas ir kai kurie vykdomojo komiteto nariai. EMT prezidentu išrinktas austrų poetas ir prozininkas Lūdvikas Laheris, beje, mums pažįstamas, 1995 metais dalyvavęs Poezijos pavasaryje. Daugelio kongreso delegatų nuomone, Vilniaus kongresas pradeda naują EMT veiklos etapą, nes organizacijai pavyko pašalinti vidinius konfliktus. Kongreso dalyviai aplankė Europos parką ir Vilnojos skulptūrų parką, jiems priėmimus surengė LR Kultūros ministras Vladimiras Prudnikovas ir Vilniaus Miesto meras Artūras Zuokas. EMT renginio organizavimą įvertino labai gerai ir atsiuntė raštišką padėką. Kita svarbi LMKA veiklos sritis – dalyvavimas Kultūros ir meno taryboje, kurios 7 narius iš 15 deleguoja asociacija. Deja, čia dideliais pasiekimais pasigirti negalime. Iš ministerijos pusės KMT negauna reikiamos paramos, mūsų pasiūlymai gerinti veiklą nesusilaukia atgarsio. Kuo toliau, tuo aiškiau jaučiasi, kad ministerijai esame tik priedanga, kuria prireikus pasinaudojama, o kai nereikia, nepaisoma. Viskas ministerijoje vyksta pavėluotai: įsakymas dėl stipendijų menininkams pasirašomas kovo 9 d., Kultūros ir sporto rėmimo fondo parama paskirstoma vasario 27 d., kaip skelbiama tinklapyje, lėšos knygų leidybai nepaskirstytos iki šiol. Mes negalime turėti priekaištų ministrai dėl stipendijų paskirstymo, kokie neseniai nuskambėjo spaudoje – iš tiesų buvo laikomasi KMT ir ekspertų komisijų siūlymo – bet pačios ekspertų komisijos buvo sudarytos per vėlai ir net ne visų narių atsiklausiant, ar jie sutinka jose dalyvauti. Tai negalėjo neturėti įtakos sprendimų kokybei ir tai akivaizdus ministerijos skyrių darbo brokas. Lygiai taip pat per vėlai buvo sudaryta Kultūros ir sporto rėmimo fondo Kultūros ekspertų komisija. Nors pagal dabar galiojantį Kultūros ir sporto rėmimo fondo įstatymą Kultūros ekspertų komisiją siūlo KMT, o tvirtina ministras, pastarasis neatsižvelgė į kai kuriuos KMT siūlymus, pats pakeisdamas kai kuriuos narius. Nesileidome į diskusijas, idant dar labiau neužvilktume sprendimų priėmimo ir nepakenktume kultūrinei bendruomenei. Svarstant Kultūros ir sporto rėmimo fondo įstatymo pataisas taip pat nebuvo kreipiama dėmesio į mūsų deleguotų atstovų – Jono Liniausko ir Remigijaus Merkelio – pastabas. Nenoriu gaišti laiko pasakodamas šias istorijas. Kam įdomu, gali paklausti jų pačių. Kurioziška ir Visuomenės informavimo įstatymo pataisų svarstymo istorija. KMT kartu su Kultūros ministerija gavo Ministro pirmininko pavedimą drauge su SRTRF išnagrinėti kultūrinės spaudos leidėjų laišką ir, jei reikia, inicijuoti Visuomenės informavimo įstatymo pataisas. Ilgai klausinėjau ministerijos darbuotojų, kada surengsime bendrą visų suinteresuotų pusių susitikimą, kol sužinojau, kad Vyriausybei jau raštu atsakyta, kad, esą viskas tvarkoje, visi patenkinti. Teko organizuoti susitikimą KMT iniciatyva ir gerokai pastūmėti reikalą iš vietos.

Pasirodė, kad susitarti dėl daugelio dalykų buvo kur kas lengviau nei manyta. Mes parengėme minėto įstatymo pataisų projektą ir jį pristatėme Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetui. Pavyks ar ne pasiekti laukiamų rezultatų, jau dabar galima teigti, kad labiau sekasi ten, kur patys imamės iniciatyvos. Todėl manau, kad mes, LMKA nariai aiškiau ir laiku turėtume artikuliuoti savo nuomonės dėl Kultūros ministerijos bei KSRF ekspertų komisijų ir kitais mums svarbiais klausimais. 2005-ųjų pabaigoje visos mūsų asociacijos narės įgijo meno kūrėjų organizacijų statusą. Šis procesas taip pat nebuvo sklandus, kaip ir viskas, kas vykdoma pirmą kartą, be nusistovėjusios praktikos, pagal visada tokiais atvejais įvairiai interpretuojamą įstatymą. Šis procesas sukėlė nemažai nereikalingų aistrų kai kurių kūrybinių sąjungų viduje. Kita vertus, formaliai taikant įstatyme įtvirtintus kriterijus, man regis, nusileido reikalavimų šio statuso turėtojui kartelė. Meno kūrėjų statusą įgijo ir trys naujos organizacijos, anksčiau nebuvusios Kultūros ministerijos kūrybinių sąjungų registre: Lietuvos tarpdisciplininio meno sąjunga, Lietuvos kraštovaizdžio architektų sąjunga ir Lietuvos literatūros vertėjų sąjunga. Dvi pastarosios padavė paraiškas stoti į mūsų asociaciją. Taryba jas svarstė kovo 28 d. posėdyje. Prasidėjo diskusija dėl LMKA įstatų 6.7 punkto interpretacijos: ar nauja organizacija, pretenduojanti tapti LMKA nare, turi pateikti ataskaitą už dvejų metų kaip meno kūrėjų statusą turinčios organizacijos veiklą, ar veiklą apskritai. O ką daryti su mūsų narėmis, pakeitusiomis pavadinimą ir įmonės kodą? Todėl nutarta atsiklausti konferencijos, ar nevertėtų parengti ir pasitvirtinti naujų narių priėmimo tvarkos. Kita vertus, gal tokie procedūriniai kazusai nebūtų kilę, jei Taryba apskritai būtų patenkinta tuo, kad meno kūrėjai skaldosi ir kuria naujas organizacijas. Rezoliucija „Dėl vieningos meno kūrėjų organizacijų veiklos“, kurią taryba nutarė siūlyti konferencijai, atspindi tokį jos nusiteikimą. Tačiau nusiteikimai – viena, o procesai, vykstantys aplink mus, – kas kita. Iš jėgos pozicijų mes ne ką benuveiksime – atėjo tarimosi ir interesų derinimo laikai. Jėgos įgyjame tiek, kiek mums jos deleguoja tie, kuriems mes atstovaujame. Todėl turime permąstyti tiek savo atstovavimo meno kūrėjams strategiją, tiek taktiką. Be abejonės, menininkų skaldymasis ir naujų organizacijėlių kūrimasis nėra pageidautinas nei racionalus. Politinė situacija nuolat kinta, mes savo frakcijos Seime neturime ir turbūt neturėsime, nes neketiname dalyvauti rinkimuose. Atstovauti savo interesams efektyviausiai galime tik būdami vieningi. Tačiau vienybė demokratijos sąlygomis pasiekama tik artikuliuojant bendrus interesus ir tinkamiausiai atstovaujant kūrėjams. Jei kuriasi naujos organizacijos, ar čia negalime išžvelgti ir senųjų įvairias meno sritis atstovaujančių sąjungų veiklos trūkumų? Nes aš nelabai tikiu, kad meno kūrėjai būtų suinteresuoti kurti vien tik mažai apmokamas naujų administracijėlių darbo vietas. Manau, ateityje naujos organizacijos kursis, jei kursis, tada, kai kokiems nors interesams nebus atstovaujama, ar bus atstovaujama netinkamai. O vienaip ar kitaip atstumti naujas jau turinčias meno kūrėjų statusą organizacijas būtų tiesiog neracionalu ir trumparegiška. Apie tai visi turime gerai pasvarstyti. Manau, šiais metais mūsų atstovams geriau seksis dirbti Kultūros ir meno taryboje, tikimės aktyviai įsijungti ir į „Vilnius – Europos kultūros sostinė 2009“ veiklą. Baigdamas noriu padėkoti Tarybos nariams už šio laikotarpio darbą, naujas iniciatyvas ir gerus patarimus. Esu įsitikinęs, kad veikdami kartu duosime daugiau naudos tiek meno kūrėjams, tiek visai Lietuvos kultūrai.

